

1761. 2den Beh. af Lovf. indeh. Best. om Hartkorn for den rette Grændse, saa har den dog med Høie anset sig for berettiget til i saa Henseende at anvende en vis Frihed i Bedømmelsen og at gjøre en Hensyntagen til de særlige konkrete Forhold i de enkelte Tilfælde gjældende, hvad der, som sagt, vil blive ubeløst, naar den foreslaaede nye Bestemmelse træder i Virksomhed. Denne sidste Omstændighed har medført, at efter vor Mening maatte, naar man vilde overveie Sagen med Villighed, og naar man virkelig vilde gjøre Ejfel til alle Sider, den Grændse, der af Regjeringen er foreslaaet, anses for at være den mest passende.

Den høitærede 2den Landstingsmand for 3de Kred. (Estrup) mente, at Udvalgets Flertal i det Hele ved Behandlingen af denne Sag var kommet ind paa en helt falsk Vej. Det havde glemt, mente han, at man dog maa opstille den Grundsætning, at Friheden her det Første, og at, hvor der ikke er nogen indtryffelig Bestemmelse om Tvang, der maa der selvfølgelig gjælde Frihed. Flertallet skulde altsaa være gaaet ud fra den vigtige Forudsætning, at Tvangen her skulde være det Normale, medens det er Friheden, der er det Normale, og medens enhver Indskrænkning i den efter den ærede Landstingsmands Mening er fuldstændig uforvarlig. Jeg kan imidlertid ikke se rettere end at netop den ærede Landstingsmands Standpunkt her ikke paa nogen Maade holder Stik. Hans i saa Henseende udtalte Mening vilde efter min Anskuelse kun være rigtig, dersom man kunde sige, at Fæstelovgivningen var noget i sig selv urimeligt. I saa Fald kunde man nemlig maasse nok sige, at man skulde vogte sig for at gaa ud over dens Bogstav, og at man netop skulde søge at indskrænke den urimelige Lovs Bogstav saa meget som muligt og se at komme bort fra den saa meget, som man kunde. Men dette er en Betragtning, som Udvalget paa ingen Maade kan tillade. Udvalget vedkjender sig, hvad der i en Række af Aar har været en anerkendt Maxime i vor

Maadighed, over Fæstebøndergods. 1762

Landhøilovgivning, og ikke mindst har været anerkendt i denne Forsamling, at, saa længe Selveiendom ikke gennemgaaende er indført, bør Fæstevangen fastholdes. Men, naar man vedkjender sig denne Maxime, saa gaa det virkelig ikke an, at sige, at man kun vil holde sig til den angjældende Lovgivnings ufuldstændige Bestemmers Bogstav, og at man ikke gaar et Skridt udenfor samme. Nej, man maa da gjøre, som Administrationen ogsaa altid hidtil har gjort: man maa fortolke Fæstelovgivningen, saaledes som man fortolker enhver Lovgivning, efter dens rette And, og man maa tage de Konsekventer af dens Bogstav med, som ere nødvendige, naar ikke dens Bestemmelser skulle blive urimelige. Det er dette, som Udvalget har gjort, og derfor kan det heller ikke røre Udvalget, naar den høitærede Landstingsmand (Estrup) mente, at det var aldeles klart, at i alt Fald den af Udvalget foreslaaede Bestemmelse til § 6, Nr. 2, ikke havde nogen Hjemmel i den bestaaende Lovgivning, idet han nemlig gik ud fra, at det var aldeles klart, at ubebyggede Parceller ikke efter den tidligere Lovgivning kunde være fæsteligte, selv om de vare over 2 Eder Hartkorn, da det jo kun var Gaardene, der vare fæsteligte, men en ubebygget Parcel jo ikke kunde kaldes en Gaard. For Flertallet stiller Sagen sig saaledes, at Spørgsmaalet maa være, om det ikke i sig selv er naturligt og fornuftigt og konsekvent, at Bestemmelsen om Fæsteligten ogsaa gjælder om de omhandlede ubebyggede Parceller, naar de have den angivne Størrelse, og, hvis dette er saa, da kan det i Flertallets Dine ikke være det Afgjørende, om det ogsaa kan siges, at Bestemmelsen derved kommer til at gaa noget udenfor den tidligere Lovgivnings Bogstav. I Dvrigt kan jeg med Hensyn til dette Punkt ikke lade uhemærket, at, naar den ærede Landstingsmand (Estrup) hittede, at han som Selge af denne sin Betragtning vilde stemme mod Udvalgets Forslag under Nr. 12 til § 6, men dertilmod for Regjeringens Forslag, da er det mig